

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 31ης Μαΐου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 45 ΣΛΕΕ — Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων — Υποχρέωση ταξινόμησης οχήματος το οποίο ανήκει σε κάτοικο Βελγίου και προορίζεται για χρήση στην Ιταλία»

Στην υπόθεση C-420/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *tribunal de première instance francophone de Bruxelles* (γαλλόφωνο πρωτοδικείο Βρυξελλών, Βέλγιο) με απόφαση της 12ης Ιουνίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 2015, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας κατά

U,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο U, εκπροσωπούμενος από την J. Waldron, *avocate*,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Σ. Παπαϊωάννου και Κ. Νασοπούλου,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους D. Martin και M. Kellerbauer,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 18, 20, 45, 49 και 56 ΣΛΕΕ.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε σε βάρος του U, Ιταλού υπηκόου, υπαλλήλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, λόγω του ότι κυκλοφόρησε στο Βέλγιο με αυτοκίνητο όχημα το οποίο είχε ταξινομηθεί στην Ιταλία.

Το νομικό πλαίσιο

Το βελγικό δίκαιο

- 3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του *arrêté royal du 20 juillet 2001, relatif à l'immatriculation des véhicules* (βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001, περί της ταξινόμησης των οχημάτων) (*Moniteur belge* της 8ης Αυγούστου 2001, στο εξής: βασιλικό διάταγμα της 20ής Ιουλίου 2001), ορίζει τα εξής:

«Ένα όχημα μπορεί να τεθεί σε κυκλοφορία μόνον αν έχει ταξινομηθεί και αν φέρει την πινακίδα ταξινόμησης που παρέχεται κατά την ταξινόμηση.»

- 4 Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, η ταξινόμηση δεν είναι υποχρεωτική για διάφορες περιπτώσεις οχημάτων, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους.

- 5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω διατάγματος προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι κάτοικοι Βελγίου καταχωρίζουν τα οχήματα που πρόκειται να θέσουν σε κυκλοφορία στο Βέλγιο στο μητρώο οχημάτων του άρθρου 6, ακόμη και αν τα οχήματα αυτά έχουν ήδη ταξινομηθεί στην αλλοδαπή.

Κάτοικοι Βελγίου θεωρούνται όσοι πληρούν μία εκ των ακόλουθων προϋποθέσεων:

- a) είναι εγγεγραμμένοι στο δημοτολόγιο δήμου του Βελγίου·

[...]

[...]».

- 6 Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου απαριθμεί τις περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι υποχρεωτικό να ταξινομηθούν στο Βέλγιο οχήματα που έχουν ταξινομηθεί στην αλλοδαπή και τα οποία έχουν τεθεί σε κυκλοφορία από κάτοικο Βελγίου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 7 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στις 22 Νοεμβρίου 2013 ο U υποβλήθηκε σε αστυνομικό έλεγχο στις Βρυξέλλες (Βέλγιο), ενώ οδηγούσε το αυτοκίνητό του το οποίο είχε ταξινομηθεί στην Ιταλία.

- 8 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι σύμφωνα με την έκθεση της αστυνομίας ο U έχει την κύρια κατοικία του στο Βέλγιο και κατέχει ιταλική και βελγική άδεια οδήγησης.

- 9 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ο U διευκρίνισε ότι είναι υπάλληλος της Επιτροπής και κατοικεί στο Βέλγιο αλλά και στην Ιταλία, όπου μεταβαίνει εβδομαδιαίως για να διδάξει στο πανεπιστήμιο της Πίζας, καθώς και για οικογενειακούς λόγους, ιδίως δε λόγω ασθένειας του πατέρα του. Επισημαίνει, επίσης, ότι είναι κύριος δύο αυτοκινήτων, ενός ταξινομημένου στο Βέλγιο και ενός ταξινομημένου στην Ιταλία, το δεύτερο εκ των οποίων χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στην Ιταλία. Ανέφερε, περαιτέρω, ότι κατά την ημέρα που πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος, ο ίδιος διερχόταν απλώς από το Βέλγιο προερχόμενος από την Ιταλία, όπου βρισκόταν την προηγούμενη, προκειμένου να μεταφέρει μαζί του

από τις Βρυξέλλες τρίτο πρόσωπο, με το οποίο επρόκειτο να μεταβεί σε σεμινάριο στη Γερμανία. Μετά το πέρας του εν λόγω σεμιναρίου ο U θα επέστρεφε στην Ιταλία, θα άφηνε εκεί το αυτοκίνητο και θα επέστρεφε στις Βρυξέλλες αεροπορικώς.

- 10 Με απόφαση του tribunal de police de Bruxelles (πταισματοδικείου Βρυξελλών, Βέλγιο) της 10ης Σεπτεμβρίου 2014 ο U καταδικάστηκε σε πρόστιμο, μεταξύ άλλων επειδή είχε θέσει σε κυκλοφορία, σε δημόσια οδό, αυτοκίνητο όχημα το οποίο δεν είχε ταξινομηθεί στο Βέλγιο, κατά παράβαση των διατάξεων του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001.
- 11 Το αιτούν δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ήχθη η υπόθεση κατόπιν εφέσεως που άσκησε ο U, υπενθυμίζει ότι το ζήτημα τυχόν ασυμβατότητας μεταξύ των άρθρων 2 και 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001 και των διατάξεων της Συνθήκης ΣΕΕ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτέλεσε το αντικείμενο, αφενός, της υπ' αριθ. 31.530/4 γνωμοδοτήσεως του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Βέλγιο) της 13ης Ιουνίου 2001, και, αφετέρου, της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 2005, Nadin και Nadin-Lux (C-151/04 και C-152/04, EU:C:2005:775).
- 12 Υπό τις συνθήκες αυτές, το tribunal de première instance francophone de Bruxelles (γαλλόφωνο πρωτοδικείο Βρυξελλών, Βέλγιο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθενται τα άρθρα 18, 20, 45, 49 και 56 [ΣΛΕΕ] στα άρθρα 2 και 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001 [...], στο μέτρο που για να κυκλοφορήσουν στο Βέλγιο –ακόμα και στην περίπτωση που διασχίζουν, απλώς, τη χώρα– τα οχήματα που ανήκουν σε κάτοικο άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης [πλην του Βασιλείου του Βελγίου] και έχουν ταξινομηθεί στο εν λόγω άλλο κράτος μέλος, πρέπει να ταξινομηθούν στο Βέλγιο όταν το πρόσωπο στο οποίο ανήκουν είναι επίσης κάτοικος Βελγίου;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 13 Όσον αφορά τις διατάξεις της Συνθήκης που εφαρμόζονται στην υπόθεση της κύριας δίκης, επισημαίνεται, προκαταρκτικώς, ότι υπήκοος της Ένωσης, όπως ο U, ο οποίος εργάζεται για θεσμικό ή άλλο όργανο της Ένωσης εντός κράτος μέλους διαφορετικού από το κράτος μέλος καταγωγής του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 45 ΣΛΕΕ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2000, Ferlini, C-411/98, EU:C:2000:530, σκέψη 42, της 16ης Δεκεμβρίου 2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, σκέψη 47, καθώς και της 6ης Οκτωβρίου 2016, Adrien κ.λπ., C-466/15, EU:C:2016:749, σκέψεις 24 και 25).
- 14 Το άρθρο 49 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει τους περιορισμούς της ελευθερίας εγκαταστάσεως, δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η εν λόγω ελευθερία αφορά την πρόσβαση σε μη μισθωτές δραστηριότητες και την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών.
- 15 Ούτε το άρθρο 56 ΣΛΕΕ ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, στο μέτρο που από τη δικογραφία την οποία διαθέτει το Δικαστήριο δεν προκύπτει κανένα στοιχείο που αποδεικνύει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση συνδέεται με την άσκηση της προβλεπόμενης στο άρθρο αυτό ελευθερίας παροχής υπηρεσιών.
- 16 Το δε άρθρο 18 ΣΛΕΕ εφαρμόζεται αυτοτελώς μόνο σε καταστάσεις διεπόμενες από το δίκαιο της Ένωσης για τις οποίες δεν υφίστανται στη Συνθήκη ειδικοί κανόνες περί απαγορεύσεως των διακρίσεων. Στον τομέα, όμως, της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων έχει τεθεί σε εφαρμογή με το άρθρο 45 ΣΛΕΕ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2012, Prete, C-367/11, EU:C:2012:668, σκέψεις 18 και 19).

- 17 Τέλος, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ θέσπισε μεν την ιθαγένεια της Ένωσης, αλλά προέβλεψε, απλώς, ότι οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στη Συνθήκη. Το εν λόγω άρθρο δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να εφαρμοστεί αυτοτελώς σε σχέση με τις ειδικές διατάξεις της Συνθήκης που διέπουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών της Ένωσης (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2004, *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, σκέψη 32).
- 18 Βάσει των ανωτέρω, τα άρθρα 18, 20, 49 και 56 ΣΛΕΕ δεν ασκούν επιρροή στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- 19 Συνεπώς, πρέπει να γίνει αναδιατύπωση του προδικαστικού ερωτήματος και να θεωρηθεί ότι με αυτό ερωτάται αν το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία υποχρεώνει εργαζόμενο, κάτοικο του κράτους αυτού, να ταξινομήσει στο εν λόγω κράτος μέλος όχημα του οποίου είναι κύριος και το οποίο έχει ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να μπορεί να κυκλοφορεί στο πρώτο κράτος μέλος, έστω και ευκαιριακά.
- 20 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι αντίκειται στο άρθρο 45 ΣΛΕΕ κάθε μέτρο το οποίο, έστω και αν εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, δύναται να παρακωλύσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την άσκηση, από τους υπηκόους της Ένωσης, των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, *Adrien κ.λπ.*, C-466/15, EU:C:2016:749, σκέψη 26). Συνεπώς, περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, ακόμη και αν ο περιορισμός είναι μικρής εκτάσεως ή ήσσονος σημασίας, απαγορεύεται από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-269/09, EU:C:2012:439, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 21 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποχρέωση εργαζομένων που κατοικούν σε κράτος μέλος να ταξινομήσουν εταιρικό αυτοκίνητο που τίθεται στη διάθεσή τους από εταιρία εδρεύουσα σε άλλο κράτος μέλος αποτελεί εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Δανίας, C-464/02, EU:C:2005:546, σκέψεις 46 και 52, καθώς και της 15ης Δεκεμβρίου 2005, *Nadin και Nadin-Lux*, C-151/04 και C-152/04, EU:C:2005:775, σκέψη 36).
- 22 Έχει κρίνει, επίσης, ότι δύναται να συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων κανονιστική ρύθμιση η οποία, παρότι εφαρμόζεται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των εργαζομένων, επηρεάζει όχι μόνο την πρόσβαση στην αγορά εργασίας αλλά και τις συνθήκες ασκήσεως μιας οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Δανίας, C-464/02, EU:C:2005:546, σκέψεις 36 και 37).
- 23 Τέλος, το Δικαστήριο, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς σχετικής με την εφαρμογή του επίμαχου στην κύρια δίκη άρθρου 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001, έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλουν υποχρέωση ταξινομήσεως, όπως η προβλεπόμενη στο εν λόγω άρθρο, για εταιρικό αυτοκίνητο που έχει διατεθεί σε μη μισθωτό εργαζόμενο κάτοικο Βελγίου και το οποίο έχει ήδη ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος, όταν το εν λόγω αυτοκίνητο προορίζεται να χρησιμοποιηθεί κατά μόνιμο τρόπο και κατά κύριο λόγο στο πρώτο αυτό κράτος μέλος ή όταν χρησιμοποιείται πράγματι κατά τον τρόπο αυτόν (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2005, *Nadin και Nadin-Lux*, C-151/04 και C-152/04, EU:C:2005:775, σκέψεις 41 έως 43).
- 24 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι βάσει των άρθρων 2 και 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001 οι βελγικές αρχές επιβάλλουν πρόστιμο στους κατοίκους που κυκλοφορούν στο βελγικό οδικό δίκτυο με αυτοκίνητο όχημα το οποίο τους ανήκει και έχει ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος.

- 25 Διαπιστώνεται ότι μια τέτοια πρακτική εμποδίζει τον υπήκοο της Ένωσης ο οποίος κατοικεί στο Βέλγιο, έχει εγκαταλείψει το κράτος μέλος καταγωγής του και έχει ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας ως εργαζόμενος, να χρησιμοποιεί το βελγικό οδικό δίκτυο, έστω και περιστασιακά, με αυτοκίνητο όχημα του οποίου είναι κύριος και το οποίο έχει ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, υποχρέωση ταξινόμησης όπως η προβλεπόμενη στα άρθρα 2 και 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001, ακόμη και αν εφαρμόζεται σε όλους τους κατοίκους Βελγίου, χωρίς διάκριση βάσει ιθαγένειας, δύναται να καταστήσει λιγότερο ελκυστική την άσκηση της θεμελιώδους ελευθερίας που προβλέπεται στο άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, μια τέτοια υποχρέωση αποτελεί περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.
- 27 Όσον αφορά ενδεχόμενη δικαιολόγηση ενός τέτοιου περιορισμού, από τις πληροφορίες που διαθέτει το Δικαστήριο προκύπτει ότι το όχημα του U που είχε ταξινομηθεί στην Ιταλία προοριζόταν να χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στην Ιταλία.
- 28 Αν το αυτοκίνητο προοριζόταν πράγματι για μια τέτοια χρήση, κάτι που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει, τότε δεν πληρούται η αναφερθείσα στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως προϋπόθεση να υφίσταται κάποιος δεσμός με το κράτος μέλος το οποίο επιβάλλει την υποχρέωση ταξινόμησης.
- 29 Εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη θα μπορούσε, συνεπώς, να γίνει δεκτή μόνο ως μέτρο παρεκκλίσεως, εκ των προβλεπόμενων ρητώς στο άρθρο 45, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ ή ως μέτρο με το οποίο επιδιώκεται θεμιτός σκοπός, σύμφωνος προς τη Συνθήκη, ο οποίος δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Θα ήταν, όμως, απαραίτητο, σε μια τέτοια περίπτωση, η εφαρμογή του μέτρου αυτού να είναι κατάλληλη να διασφαλίσει την υλοποίηση του εν λόγω σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξή του μέτρο (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Δανίας, C-464/02, EU:C:2005:546, σκέψη 53).
- 30 Το αιτούν δικαστήριο δεν ανέφερε, όμως, κανέναν λόγο που θα μπορούσε να δικαιολογεί τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων ο οποίος προκαλείται με τα άρθρα 2 και 3 του βασιλικού διατάγματος της 20ής Ιουλίου 2001, όπως αυτά εφαρμόζονται από τις βελγικές αρχές. Ομοίως, η Βελγική Κυβέρνηση δεν προέβαλε καμία δικαιολόγηση των διατάξεων αυτών.
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, βάσει της οποίας εργαζόμενος, κάτοικος του κράτους αυτού, οφείλει να ταξινομήσει στο εν λόγω κράτος μέλος αυτοκίνητο όχημα του οποίου είναι κύριος και το οποίο έχει ήδη ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος και προορίζεται κατ' ουσίαν για χρήση εντός του δεύτερου αυτού κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 32 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, βάσει της οποίας εργαζόμενος, κάτοικος του κράτους αυτού, οφείλει να ταξινομήσει στο εν λόγω κράτος μέλος αυτοκίνητο όχημα του οποίου είναι κύριος και το οποίο έχει ήδη ταξινομηθεί σε άλλο κράτος μέλος και προορίζεται κατ' ουσίαν για χρήση εντός του δεύτερου αυτού κράτους μέλους.

(υπογραφές)